

	<p style="text-align: center;">СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Етологія, стрес, адаптація та акліматизація тварин»</p> <p>Рівень вищої освіти: <u>другий (магістерський)</u></p> <p>Спеціальність: <u>212 Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза</u></p> <p>Рік навчання: 2-й, семестр <u>4-й</u></p> <p>Кількість кредитів ECTS: <u>4 кредити</u></p> <p>Назва кафедри: <u>кафедра ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи</u></p> <p>Мова викладання: <u>українська</u></p>
<p>Лектор курсу</p>	<p>Шпаковська Г.І., кандидат с.-г. наук, доцент кафедри ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи</p>
<p>Контактна інформація лектора (e-mail)</p>	<p>verel2014@gmail.com</p>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Етологія, стрес, адаптація та акліматизація тварин» є обов'язковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції - 30 год.; практичні заняття – 28 год., самостійна робота - 62 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

При вивченні даної дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін (пререквізитів): «Зоологія», «Основи ветеринарної екології».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін (постреквізитів): «Гігієна тварин, кормів і кормових добавок», «Загальна ветеринарна профілактика».

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Етологія, стрес, адаптація та акліматизація тварин» вивчається за навчальним планом підготовки здобувачів рівень

вищої освіти другий (магістерський), галузь знань 21 Ветеринарна медицина, спеціальність 212 Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза.

Освітня компонента «Етологія, стрес, адаптація та акліматизація тварин» формує уміння, навички та компетенції, необхідні для фахівця з ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи. В результаті вивчення освітньої компоненти здобувач набуває знань щодо етології тварин, як основи для вирішення наступних можливих шляхів їх використання та утримання, залежності тварин від адаптивних та соціальних поведінкових реакцій, типів вищої нервової діяльності тварин, причин патологічних поведінкових реакцій. Тварини мають здатність пристосовуватись до навколишнього середовища, але до відповідних меж. При зміні окремих факторів життєдіяльності виникає небезпека подолати ці межі, внаслідок чого можуть виникнути суттєві порушення оптимальної поведінки тварин. Тому реакцію тварин на різні умови утримання необхідно вивчати, щоб уникати небажаних ситуацій, які призводять до зниження продуктивності тварин.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення освітньої компоненти “Етологія, стрес, адаптація та акліматизація тварин” є формування у майбутніх фахівців теоретичних знань з питань фізіологічних механізмів, онтогенезу та еволюції поведінки, стресу, адаптації та акліматизації функцій поведінки, що забезпечують виживання тварин у їх природному середовищі, особливостей соціальної поведінки різних видів сільськогосподарських тварин.

Завдання вивчення дисципліни

Завданням освітньої компоненти є набуття знань щодо форм індивідуальної, репродуктивної та соціальної поведінки тварин, особливостей фізіологічних процесів, які пов’язані з поведінкою, онтогенезу поведінки та вплив спадковості на її форми, утворення рефлексів та формування поведінкових реакцій тварин, поведінки сільськогосподарських тварин з різними типами вищої нервової діяльності під впливом умов.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен сформувати такі програмні компетентності:

інтегральну компетентність (ІК):

Здатність розв’язувати складні завдання і проблеми у галузі ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.

ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

ФК 19. Здатність вирішувати питання загальної ветеринарної превенції відповідно до концепції «системи раннього виявлення» для своєчасного виявлення та ідентифікації спалахів або появи хвороб.

програмні результати (ПР):

ПРН 4. Володіти методами та методиками передзабійного огляду, гуманного забою тварин, проведення післязабійного огляду продуктів забою та надання рекомендацій щодо їх подальшого використання.

ПРН 8. Мати навички стандартного та розширеного державного контролю підконтрольних вантажів на державному кордоні України та транспорті, здійснювати аналіз зв'язку між контролем безпеки харчових продуктів та здоров'ям людей за міжнародної торгівлі продуктами тваринного походження.

ПРН 9. Володіти методами та методиками ветеринарно-санітарного оцінювання систем і способів утримання, догляду, годівлі, напування та експлуатації тварин, стану тваринницьких об'єктів, належної експлуатації технологічного обладнання тощо

ПРН 19. Розуміти суть професії, знати підходи та методи оцінювання різних виробничих ситуацій, володіти абстрактним мисленням та вміти аналізувати можливий подальший перебіг цих ситуацій, уміти приймати обґрунтовані рішення, організовувати та здійснювати якісне виконання прийнятих рішень з дотриманням морально-етичних норм, правил і принципів біобезпеки та біоетики під час використання у професійній діяльності різних біологічних агентів з прагненням до збереження навколишнього середовища.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (softskills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах), лідерські навички (реалізується через: робота в групах).

План вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Етологія – наука про поведінку тварин. Основні напрями дослідження поведінки тварин	2	2	4
2	Класифікація поведінки тварин. Інстинкти і навички тварин	2	2	4
3	Мова емоцій та форми поведінки тварин	2	2	4

4	Стрес тварин	2	2	4
5	Адаптація тварин до умов утримання	2	2	4
6	Поведінка корів на пасовищі	2	2	4
7	Етологія дійних корів	2	2	4
8	Вплив умов утримання на поведінку і соціальні відносини дійних корів	2	2	4
9	Етологія телят. Життєві прояви телят	4	2	4
10	Поведінкові реакції коней. Етологія коней	4	2	4
11	Поведінкові реакції свиней. Життєві прояви у свиней. Поведінкові реакції овець.	4	2	4
12	Загальні поняття про поведінкові реакції птахів. Етологія птахів	2	2	4
13	Поведінкові реакції бджіл. Етологія бджіл	2	2	4
14	Біотика та благополуччя тварин	2	2	4
15	Вивчення поведінкових реакцій кролів	2	-	4
Разом		30	28	62

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота студента організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (гугл-презентації, реферату).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та

оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	30	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни	20	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання рефератів та презентації за заданою проблемною тематикою)	10	1 раз на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	2	2 рази на семестр	Тестування у паперовому вигляді та системі СОКРАТ
Разом		62		

Список основної та додаткової літератури

Основна

1. Корж О.П. Етологія тварин. Суми. Університетська книга, 2011. 236 с.
2. Корж О.П. Етологія тварин. Суми. Університетська книга, 2020. 236 с.

Додаткова

1. Тарасенко Л.О., Решетніченко О.П., Макаріхіна І.В., Ясько В.М. Етологія. Одеса. Нове видання, 2014. 308 с.
2. Варпіховський Р.Л. Вплив мікроклімату та клінічних показників теличок і нетелей української чорно-рябої молочної породи. Аграрна наука та харчові технології. Вінниця. 2018. Випуск 3 (102). С. 94-100.

3. Варпіховський Р. Л. Вплив зміни способу утримання і доїння новотільних корів на молочну продуктивність. *Аграрна наука та харчові технології*. Вінниця. 2019. Вип. 4 (107), т. 2. С. 45-51.

4. Варпіховський Р. Л. Вплив різних способів утримання нетелів на поведінку та продуктивність корів-первісток. *Аграрна наука та харчові технології*. Вінниця. 2019. Вип. 4 (107), т. 1. С. 74-86.

5. Varpikhovskiy R.L., Kucherenko O.M. Influence of room microclimate and conditions maintenance on productivity calf of the milk period. *Евразийский Союз Ученых (ЕСУ)*. 2(83), 2021. Р. 30-36.

Контроль і оцінка результатів навчання

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної роботи

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	4
2	Участь у роботі на практичних заняттях	3
3	Виконання самостійних завдань	2
4	Виконання контрольних робіт, тестування	5
	Всього за атестацію 1	14
Атестація 2		
7	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
8	Участь у роботі на практичних заняттях	3
9	Виконання самостійних завдань	2
10	Виконання контрольних робіт, тестування	5
11	Індивідуальні завдання (виконання реферати, презентації за заданою проблемною тематикою)	3
	Всього за атестацію 2	16
Атестація 3		
11	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
12	Участь у роботі на практичних заняттях	2
13	Виконання самостійних завдань	2
14	Виконання контрольних робіт, тестування	5
	Всього за атестацію 3	12
Атестація 4		
16	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
17	Участь у роботі на практичних заняттях	3

18	Виконання самостійних завдань	2
19	Виконання контрольних робіт, тестування	7
20	Індивідуальні завдання (виконання реферати, презентації за заданою проблемною тематикою)	3
	Всього за атестацію 4	18
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Шкала оцінки знань здобувача

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до заліку чи екзамену. Крім того, обов'язковим при мінімальній кількості балів за підсумками контрольних заходів є виконання індивідуальної творчої роботи (презентації).

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Участь у дискусіях на лекційних та практичних заняттях, виконання контрольних робіт, індивідуальні та групові творчі завдання, тестування	Критерії оцінювання
90-100%	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає

	<p>під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.</p>
73-89%	<p>Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.</p>
55-72%	<p>В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.</p>
35-54%	<p>Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.</p>
15-34%	<p>Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.</p>
0-15%	<p>Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.</p>